

Javno posvetovanje

o vodnikih ECB o procesih ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala in ustrezne notranje likvidnosti (ICAAP in ILAAP)

Pogosta vprašanja

1 Kaj sta ICAAP in ILAAP?

Povedano na kratko, proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (ICAAP) in proces ocenjevanja ustrezne notranje likvidnosti (ILAAP) sta procesa, s katerima institucije uravnavajo svojo raven kapitala in likvidnosti tako, da trajno vzdržujejo zadosten obseg kapitala in likvidnosti. Proces ICAAP, kot je opredeljen v členu 73 direktive o kapitalskih zahtevah IV (CRD IV), tako zahteva, da imajo institucije vzpostavljene zanesljive, učinkovite in celovite strategije in procese za redno ocenjevanje in zagotavljanje zneskov, vrst in razporeditve notranjega kapitala, ki je po njihovi oceni primeren za kritje narave in stopnje tveganj, katerim so ali bi lahko bile izpostavljene. Podobna določila za proces ILAAP so opredeljena v členu 86 CRD IV.

Skladno s tem se od institucij pričakuje, da v procesih ICAAP in ILAAP ocenijo in kvantificirajo ter krijejo in upravljajo vsa tveganja, ki bi lahko pomembno vplivala na njihov kapital oziroma likvidnost, ter na tej podlagi sprejmejo ustrezne zaključke in celostno zagotavljajo svojo kapitalsko oziroma likvidnostno ustreznost v srednjeročnem obdobju.

Procesa ICAAP in ILAAP igrata ključno vlogo pri upravljanju tveganj v kreditnih institucijah. ECB pričakuje, da institucije oba procesa izvajajo previdno in konservativno. Po mnenju ECB podajata procesa ICAAP in ILAAP, ki sta zanesljiva, učinkovita in celovita, jasno oceno tveganj za kapital oziroma likvidnost in vsebujeta dobro strukturirane procese za ravnanje s tveganji in eskalacijo tveganj, temelječe na dobro preišljeni in temeljiti strategiji glede tveganj, ki se prevaja v učinkovit sistem za omejevanje tveganj.

Na splošno velja, da dobro zasnovana procesa ICAAP in ILAAP zmanjšujeta negotovost institucije in njenega nadzornika glede tveganj, ki jim je institucija izpostavljena ali bi jim lahko bila izpostavljena, nadzorniku pa dajeta dodatna zagotovila, da institucija z vzdrževanjem ustrezne kapitalizacije, likvidnostnih blažilnikov in stabilnih virov financiranja ter z učinkovitim upravljanjem tveganj ostaja sposobna, da še naprej uspešno posluje.

2 Kakšen je namen vodnikov?

Nadzorniške izkušnje v enotnem mehanizmu nadzora (EMN) po dveh ciklih ocenjevanja ICAAP in ILAAP v okviru procesa SREP kažejo, da v vseh bankah še vedno obstajajo področja, kjer so potrebne izboljšave, in da bo trajalo še nekaj časa, preden bo pri procesih ICAAP in ILAAP dosežena ustrezna raven. Namen vodnikov o ICAAP in ILAAP je zagotoviti transparentnost, saj ECB z njima javno predstavi svoje razumevanje zahtev, opredeljenih v členih 73 in 86 CRD IV. Z vodnikoma želi ECB pomagati institucijam, da okrepijo svoj ICAAP in ILAAP, in jih spodbuditi k uporabi najboljših praks. V ta namen podrobno pojasnjuje svoja pričakovanja, s čimer povečuje enotnost in učinkovitost nadzora.

3 Kakšna je pravna narava vodnikov – ali sta pravno zavezujoča?

Ne, vodnika nista pravno zavezujoča. Ne nadomeščata in ne razveljavljata nobene regulativne zahteve. Vendar pa iz določil CRD IV o ICAAP in ILAAP izpeljujeta sedem načel, ki se bodo poleg ostalih dejavnikov upoštevala pri oceni ICAAP in ILAAP vsake institucije v okviru procesa SREP. Ta načela se bodo uporabljala zgolj kot izhodišče v nadzorniškem dialogu z vsako kreditno institucijo.

Ker se v vodnikih uporablja na načelih temelječ pristop s poudarkom na izbranih ključnih področjih z nadzorniške perspektive, njun namen ni zagotoviti popolna navodila o vseh vidikih, ki so pomembni za dober ICAAP in ILAAP. Slednja sta in bosta ostala v prvi vrsti interna procesa, ki sta za vsako posamezno institucijo oblikovana po meri. Za izvajanje ICAAP in ILAAP v obliki, ki je primerna za konkretne okoliščine posamezne institucije, zato ostaja odgovorna vsaka institucija sama. ECB ocenjuje ICAAP in ILAAP vsake institucije ločeno in neodvisno od ostalih.

4 Kako se sedanja različica vodnikov navezuje na prejšnje publikacije in usmeritve na tem področju?

Januarja 2016 je ECB objavila pismo predsednice Nadzornega odbora Danièle Nouy, namenjeno bančni panogi – »Pričakovanja nadzornikov glede ICAAP in ILAAP ter poenotenega zbiranja informacij o ICAAP in ILAAP«. ¹ V prilogi C k temu pismu (»Poenoteno zbiranje informacij o ICAAP in ILAAP«) so bile predstavljene usmeritve o informacijah ICAAP / ILAAP, ki naj bi jih institucije posredovale v letu 2016. Prilogo je kasneje nadomestil dokument »Tehnična izvedba Smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP«, ki je bil institucijam poslan 21. februarja 2017.

V prilogah A in B k pismu iz januarja 2016 je ECB objavila »Pričakovanja nadzornikov glede ICAAP« in »Pričakovanja nadzornikov glede ILAAP«, v katerih je na splošno orisala stališča ECB o teh dveh pomembnih procesih. To je bil

¹ [Pismo](#) »Nadzorniška pričakovanja za procesa ICAAP in ILAAP ter poenoteno zbiranje informacij o ICAAP in ILAAP«.

pomemben začetni korak v smeri poenotenja na tem področju v skladu s širšim ciljem ECB, da zagotovi enoten in učinkovit nadzor v euroobmočju.

Vendar pa so nadzorniške izkušnje v letih 2016 in 2017 pokazale, da še vedno obstaja več področij, na katerih so v vseh bankah potrebne izboljšave, in da bo trajalo nekaj časa, preden bo pri ICAAP in ILAAP dosežena ustrezna raven.

5 Kakšni bodo naslednji koraki za izboljšanje vodnikov o ICAAP in ILAAP?

ECB je leta 2017 začela izvajati večletni projekt za izboljšanje in pripravo celovitih vodnikov o ICAAP in ILAAP za pomembne institucije.²

V okviru tega večletnega načrta je ECB pregledala in prilagodila pričakovanja o ICAAP in ILAAP iz leta 2016. Vodnika o ICAAP in ILAAP,³ ki sta bila oblikovana na tej podlagi, sta bila februarja 2017 dana v postopek neformalnega zbiranje pripomb, katerega namen je bil razviti zanesljivejši nabor nadzorniških pričakovanj in oblikovati načrt delovanja za ECB. Po podrobni preučitvi pripomb, ki so jih podale banke, in po posvetovanju z vsemi deležniki je ECB zdaj posodobila oba vodnika in ju dala v javno posvetovanje. Po posvetovanju bosta končna vodnika v drugi polovici leta 2018 objavljena na spletnem mestu ECB, leta 2019 pa bosta nadomestila pričakovanja glede ICAAP in ILAAP iz leta 2016.

6 Glede na to, da obstaja več publikacij z usmeritvami o ICAAP in ILAAP, po kateri naj se banke ravnajo?

Trenutno se od pomembnih institucij pričakuje, da upoštevajo nadzorniška pričakovanja, ki so predstavljena v dokumentih »Pričakovanja nadzornikov glede ICAAP« in »Pričakovanja nadzornikov glede ILAAP«, objavljenih januarja 2016. Zaželeno je, da do 30. aprila 2018 predložijo ustrezno dokumentacijo v skladu z dokumentom *“Tehnična izvedba Smernic EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene SREP (EBA/GL/2016/2017)”*.⁴ To pomeni, da institucijam v njihovih procesih ICAAP in ILAAP v letu 2018 še ni treba upoštevati vodnikov o ICAAP in ILAAP, ki sta trenutno objavljena za javno obravnavo. Od leta 2019 dalje pa je zaželeno, da se ravnajo po nadzorniških pričakovanjih, predstavljenih v vodnikih, saj bodo tudi nadzorniki v ECB ta pričakovanja upoštevali pri ocenjevanju njihovih procesov ICAAP in ILAAP.

² Glej [pismo](#) z dne 20. februarja 2017, ki ga je poslala predsednica Nadzornega odbora Danièle Nouy upravam pomembnih institucij v zvezi z večletnem načrtom o vodnikih EMN o ICAAP in ILAAP.

³ Ibid.

⁴ Glej »[Smernice EBA o pridobivanju informacij o ICAAP in ILAAP za namene nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja \(SREP\)](#)«.

7 Ali naj banke počakajo na končno različico vodnikov, preden začnejo pripravljati spremembe svojih procesov ICAAP in ILAAP?

Če se bodo pomembne institucije odločile slediti nadzorniškimi pričakovanjem, predstavljenim v vodnikih, bodo verjetno potrebovale nekaj časa, da izvedejo spremembe v svojih procesih ICAAP in ILAAP. Priporočljivo je, da banke – v tesnem dialogu s svojo skupno nadzorniško skupino – čim prej odpravijo morebitne vrzeli in pomanjkljivosti v procesih ICAAP in ILAAP.

8 Kako so banke in predstavniki panoge prispevali k oblikovanju načel, predstavljenih v vodnikih?

Na splošno je panoga zelo aktivno sodelovala v neformalnem zbiranju pripomb, ki je potekalo spomladi 2017. ECB je prejela približno 400 pripomb, ki jih je analizirala in interno obravnavala. Panoga načeloma ni nasprotovala vodnikom, zahtevala pa je dodatna pojasnila, zlasti v zvezi z dvema perspektivama (normativna perspektiva in ekonomska perspektiva) in konceptom izmenjave informacij med njima. Ti vidiki so bili zdaj v vodnikih dodatno pojasnjeni pri tretjem načelu: zaželeno bo, da banke ocenijo, ali izpolnjujejo regulativne in nadzorniške kapitalске in likvidnostne zahteve (tudi v stresnih razmerah) (normativna perspektiva), ter upravljajo svojo kapitalsko in likvidnostno pozicijo z ekonomskega vidika tako, da so njihova tveganja zadostno krita z razpoložljivim notranjim kapitalom in likvidnostnimi blažilniki (ekonomska perspektiva). Poleg tega je bil uveden koncept arhitekture ICAAP in ILAAP, ki pojasnjuje pričakovanja ECB glede interakcije med elementi ICAAP in ILAAP ter glede vključitve obeh procesov v splošni okvir upravljanja institucije.

9 V kakšnem odnosu bosta vodnika do nacionalnih zakonov in drugih relevantnih določil in usmeritev? Po katerih usmeritvah naj se banke ravnaajo?

Člena 73 in 86 CRD IV sta določili za minimalno poenotenje, zato je mogoče, da so ju države članice v nacionalno zakonodajo prenesle na različne načine. Zaradi tega se prakse v institucijah še vedno močno razlikujejo.

Nadzorniške in regulativne razlike med državami euroobmočja so obstajale na primer v zvezi s splošno vlogo procesov ICAAP in ILAAP v nadzorniškem pristopu ter v zvezi z vlogo normativne in ekonomske perspektive v obeh procesih. Toda ECB mora institucije v vseh državah članicah obravnavati enako, hkrati pa spoštovati ICAAP in ILAAP kot interna bančna procesa in upoštevati nacionalne zakone, s katerimi se izvajajo pravila o ICAAP in ILAAP.

Zato je ECB skupaj s pristojnimi nacionalnimi organi razvila načela in nadzorniška pričakovanja za ICAAP in ILAAP, ki podrobneje pojasnjujejo, kako nadzorniki v okviru EMN uporabljajo obstoječe predpise in smernice EBA. Ta načela in pričakovanja so

sprejeta brez poseganja v nacionalno zakonodajo ter v skladu s smernicami EBA. Vendar pa je pomemben cilj ECB »zagotoviti visoke standarde nadzora«. ⁵ ECB in pristojni nacionalni organi tesno sodelujejo pri razvoju skupnih ocenjevalnih postopkov in standardov za ICAAP in ILAAP, pri čemer izhajajo iz pričakovanj glede ICAAP in ILAAP iz leta 2016. S skupnim delom bodo zagotovili, da se upoštevajo vidiki, ki so značilni za posamezne države, in da se vsi procesi ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala in likvidnosti v vsem euroobmočju obravnavajo enako.

Poleg vodnikov o ICAAP in ILAAP ter relevantne zakonodaje Unije in držav članic je priporočljivo, da institucije upoštevajo tudi druge publikacije, ki so jih v zvezi z ICAAP in ILAAP objavili organ EBA in mednarodni forumi, kot sta Baselski odbor za bančni nadzor (BCBS) in Odbor za finančno stabilnost (FSB). Nadalje naj institucije upoštevajo tudi vsa z ICAAP in ILAAP povezana priporočila, ki so naslovljena nanje, kot so priporočila, ki jih dobijo v procesu SREP, npr. priporočila v zvezi z dobrim upravljanjem institucije, upravljanjem tveganj in kontrolami.

10 Kako bo ECB spodbujala banke, da upoštevajo vodnika o ICAAP in ILAAP?

Treba je poudariti, da vodnika za kreditne institucije nista zavezujoča. Vendar pa ECB meni, da sta procesa ICAAP in ILAAP temeljnega pomena za odpornost institucij, zato namenja pomemben delež nadzorniških virov za oceno njihovih procesov ICAAP in ILAAP, denimo v okviru procesa SREP. Če bo skupna nadzorniška skupina odkrila pomanjkljivosti, bo o njih razpravljala z institucijo in preučila, katere nadzorniške ukrepe bo sprejela za njihovo odpravo.

11 ICAAP in ILAAP sta interna procesa bank. Zakaj se ECB z objavo vodnikov vmešava v ta dva interna procesa?

ICAAP in ILAAP sta v prvi vrsti interna procesa in bosta to tudi ostala. Za njuno sorazmerno in verodostojno izvajanje ostajajo odgovorne institucije same. Tudi v njihovem lastnem interesu je, da poznajo svoja tveganja in jih učinkovito upravljajo, da bi lahko še naprej uspešno poslovale. V tem smislu bi bilo tudi logično, da si banke prizadevajo učinkovito razporejati svoj kapital in likvidnost, saj jim to omogoča, da na dolgi rok dosegajo optimalno razmerje med tveganji in dobički. Da bi ECB pomagala bankam in jih spodbudila k takšnemu ravnanju, je po njenem mnenju upravičeno, da jih do določene mere usmerja pri njihovih načrtih in ambicijah. Zato je to temo uvrstila med svoje nadzorniške prednostne naloge v letih 2017 in 2018. ICAAP in ILAAP sta ključna upravljavska elementa za institucije in nadzornike. Samo z dobrim upravljanjem kapitala in likvidnosti bo mogoče zagotoviti, da je finančni sektor zdrav in stabilen.

⁵ Glej [pismo](#) z dne 27. januarja 2015, ki ga je poslala predsednica Nadzornega odbora Danièle Nouy upravam pomembnih institucij v zvezi s pristopom k obstoječim nadzorniškim procesom in praksam v državah članicah, ki sodelujejo v EMN.

ECB objavlja temeljna načela in splošno usmeritev, ki naj bi ji banke sledile, hkrati pa bankam pušča popolno svobodo, a tudi polno odgovornost, da procesa ICAAP in ILAAP izvajajo tako, kot je primerno za njihove individualne okoliščine (narava, obseg in zapletenost njihovih dejavnosti). Vodnika bankam transparentno predstavljata, kaj bo ECB upoštevala v vsakem posameznem primeru, ko bo ocenjevala procesa ICAAP in ILAAP.